

હરિચંદ્ર તારામતી

ગાંધીનાં આયોજીત

—૧૬—

પ્રસિદ્ધ દરબાર

૯૯

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગૃષ્ટ વૃક્ષસેલર,

પુસ્તકાલય—અમદાવાદ

સર ૬૬ સ્વામીન રાખા હો.

અમદાવાદ

પો બોલી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ માનકોરવે નાકે અમદાવાદ

આવૃત્તિ ૫ મી ૧૯૬૪-૬૫

સંસ્કૃત ૨૦૫૧ સર્ગ ૧૨૦૫

કિંમત ૫-૨-૦૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ગ્રંથાલય
૧૯૭૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગ્રજગતી કાપીરાઝિટ વિભાગ]

અન્કસાક ૧૨૭૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૧૨ વ્વક્ષ તાશમોલ્
ગાટકનાં ગાથાનો

વિષય ૬ - : ૨-૬

હરિશ્ચંદ્ર અને તારામતિના નાટકનાં ગાયનો.

સ્થળ—નારદનું વિચાર ભુવન,

નારદ—(કહુ શું નશીબે દુઃખીઓ દીવો છે)એ રાહ
બ્રહ્મા સુત હું નારદ કહાઉં, જ્યાં હોય મંપ ત્યાં કુસંપ કરાવુ ટેક.
બાણાશુરને શ્રીકૃષ્ણમાથે, તેમ વિદ્યામિત્ર વસિષ્ઠ લગાડે બ્રહ્મા, બ્રહ્મા
પડશે મળ બહુ જોવાની ત્યારે હાલ ઝટ ઇંદ્ર પાસેહું જાઉં બ્રહ્મા

સ્થળ—ઇન્દ્રની કચેરી

ઇન્દ્રની સભા ભગઈ છે એવામાં નારદશુની અતરીક્ષથી પ્રવેશ કરે છે
નારદ-ભિજમન નારાયણ નારાયણ નારાયણ એ રાહ.

મન બજી લે. બજી લે સીતા રામ, ૨૬૦

કોઈ બજે નિરતુ દેવ કોઈ બજે રામ;

કો' શકર ત્રીપુરારી. કો,હરીનું નામ. મન૦

બજે કોઈ હનુમંત, કાગી મદાકાળી,

બહુચર, ચડી કોઈ બજે છે આરાધુરવાળી, મન૦૦

સર્વજન એમ અનેક તરેહથી પુજે સર્વ દેવ;

સેવા કરે દેવ તેની તેથી, પામે શીવ સુખ મેવ મન૦

બધી વસિષ્ઠ અને થોડીવારે વિદ્યામિત્ર પ્રવેશ કરે છે. અને બંને

રૂપીઓને ઇન્દ્ર ઉમા ચર્ચ પ્રણામ કરી કહે છે.

થોડીવારે ઇન્દ્ર નારદને પુછે છે.

ઇન્દ્ર—

ભુપ કલ્યાણ

અહો નારદ મહારાજ, નમન કર આજ;

કૃપા કરી દાસપરે, મારા શિરનાજ.

પ્રધું પ્રજા જે આજ, તમેને કૃપા કરી તે કહે.

૨૭

મત્સ્ય લોકમાં કોણુ વૃષ છે, સત્તા વાહી જે લહો અહો
નારદ— ઈપ્સી રાહ.

સુણુ સારેડ તું ને સભા હુ કહું ટેક.
પ્રેરત તારા તમે આજ ઉતર હું લહુ
હસ્થિદ ને સુયત્રી તે રાત્રિવાહી જ કહેવય;
અયોધ્યાપૂરી વૃષ તે છે, સ ન રચતો રાય સુણુ
કહી આજ ભુમણ બને રસતાળ થઇ જાય;
તો પ્રાણ તે અમલ નદે નદી એવો છે તે રાય સુણુ
એના તુલ્યે હાજ ન કોઈ બનો તરી જગ માહી
સત્તા વચન હું મુખથી માન દશાનુ છુ આહી સુણુ
નારદે આમ કહ્યો વિધાગીને વાંચત બને જણુ સાન સામા
વાં કરે છે ત્યાંને દંડ સાત પડે છે

કંદ— કંદ સજાની દગની મગલ

શાંતયાઓ શાંતયાઓ તમેગડી રાય કમે નદી કવેશકાંતપાતની રેકાય
ધીરા થઇને નામદેઠ મારીએકવાત. પ્રેરત કરોળને-રાય. અન્ને એકમાક્ષાત
હારવનેગ મુમાંકાવ્યાપેતપરદ, પદવીકોશશાન કરા, થઇને આપવીકગ
વસહ } બને એજ રાહ.
વિશ્વમિત્ર }

કમવ કળુવ કમવ, સરવ છે અમારે રાય.

હારે અન બેમાં તેનુ તપ પ્રજ જાય

રથળ—વિશ્વમિત્રનું (વચાર ભુવન

વીશ્વવામીત્રે—(દાની કેમ અંદલાગા આવતી નહીં) એ રાહ

કાષો વાદ મેરે મુની વશિષ્ઠ કેરી સાથ;

આમાં લજ્જા રાખનાર છેજગતનો નાથ,

સાચાને જુદો દરાવી જોટી કરી તકાર;

—દેવે દો ઉપાય કરવા જેવી પાસુ પ.૨

કોઈ કપાસ કરી એને, વધારુ અસહ્ય;

તો તો જગમાં જશ વધે, સૌ રામે મમ પત્ય.

સ્થળ—હરિચંદ્રની કચેરી

હરિચંદ્ર—(મુજ ઉપર મુજરી ખીતા પાદશાહ આણી) એ રાહ.

કહો સચીન મન રાજ તજા પ્રતાપ;

મમ પ્રભુ શુભી કે દુષી. સુભવા ખાંત,

સુજ નચના કેતો, ગણે વીન કપાસ ?

કળા કૌશલ્યને કેતો હુન્નર પ્રકામ ?

ન્યાય શુભ રીતી. મંગે છે પ્રભુ જાને ?

શિક્ષા શાય કેલી વગે, દુટ દરજ્જાને ?

સકે દેશ તજા બુધ આય મને કે નહી ?

તેડ તમે ખુશ, તમે કરોને આહી.

સત્યકીર્તી—(અરે લાલકેવ દરા તરફ જવદો આવ) એ રાહ
મહારાજ મનમાં ન રમેરે ખાંત, કડ ખુશ, જે છે સુભવરે ખાત
સહુ નરે આ, માને છે આણ, મને ન્યાય સહુને મુનાની પ્રમાણ
હુન્નર, કળા, કૌશલ્યનાતો જમાન, વિતા દેલી કિપર જાગતો આવ
નહી જોર દુરમાનુ દુજ્જનતુ કા, કહી રાજ્ય વત મે આહ

(કેટલુક બપોર થયા પાદ વિધાનના જે શેવકો આવે છે)

શેવકો બોલો બોલો વિચારને ગજ તોલ કરી એ રાહ

સુજો નરપ આ વીનની આજ નર ચારી

આગ્યા યાયગને કામ પડ્યુ એક બારી

આગ્યાં જેથી છે તમેય બહુ પરાપકારી

બણા યાયકોને દાન આપો દયા છે બારી;

સર્વે રક કરાં દુઃખ આપ નાંખો સંહારી

હમ એ વિશ્વાસીત કેમ શીલ્ય આગ્યાકારી

આગ્યા આમ પામે આજ અમે હમમ શરી

સ્થળ-રાજ મહેલ,

તારામતી— દયણી રાહની લાવણી.

કેમ નિઓ. હજુ પ્રાણુપતિ પ્યારે

ટેક.

મન મુજબ કપે કાય, દુઃખ થાય દીલમાં,

રહે છે જેથી ન્યારારે

દાસી મારી, ધા તું આણી વારે

કેમ.

નાબ્યાં નાવ, વેગે જાવ, જલદી આવ, ખમર લાવ;

ખોટી ન થા લગારે.

કેમ

તારા— રાજ કાલીંગડાની ઢંગ

કેમઆવ્ય ધસમસ્થા, કહોપ્રાણુનાથ પ્યારા, ઝોનુંશુ કારણુને મુજ કહોરેજ
સાંભળવા હોસ ધણી હજડામાઢી પ્યારા આવરાખન્યાહી. શા કારણુરેજ
હરીચંદ્ર ઉપલી રાહ.

આવ્યો રમલેવા તમપાશેમારી પ્યારી ખવુંખું અરણ્ય નિગે આવરેજ
આવી પશુ જમલી નુકસાન કરેછે ભારી; મારવાને માટે જવું મહારેરેજ
આવ્યા ખેડુત દાદકમૈા મુજ પાશે પ્યારી માટે તેઓ તણી વારેધાવુંજ
જટ રમદમ મુને મારી પ્રાણુ પ્યારી ખોટી નકર જરા મુને આહીરેજ
સવ સૈન્ય તૈપારથઈ ઉજુ મારી પ્યારી; વાટ જોતાં હશેને, સહુ મારીજ
આવ્યો રમલેવામગવા. તુને મારી પ્યારી, હવે જાડણું પ્યારીકુલાંદરેજ
નકરીશ ચિતામન, વેગે આવું પ્યારી દરમથી રેજેહમેશાં આહીરેજ

તારામતી—

સીંગનો કનરો.

કપા કરી સ્વામી સંગેદયો મારા વિનવે જોડીલાથ તમને આદાર કપા
અરણ્યજોવાની હોંશ છે મુજને વળી સંગે રહેવા માણુ હુપ્યાર કપા
હઠી અગમી નહી હુ તમથી એવી પ્રતિજ્ઞા કર સ્વામી મારા કપા
પતિવ્રતાનો ધરમ હુ પાર પુરણ પ્રિતે ચિતે અંગે હુ મારા. કપા.
— તમા આપને અરજ મુજઈ તે સ્વીકારો તમે પ્રાણુ પ્યાર કપા,

હરિશ્ચંદ્ર—

આશાગોડી

અને રહે તું વિચારી પ્રિયા મારી અત્રે રહે તું વિચારી ટેક
 છે અયોગ્ય આવતું સગે રહે તું આત્રે હોંશ ધારી, પ્રિયા
 જંગલી પશુઓ બહુ ઘાતકી છે દેખી બીડે તુને પ્યારીપ્રિયા
 નથી એમાં જાઝા દિન થવાના આવીશ ઝટ એને મારી પ્રિયા
 જ્ઞાને માટે કરે પ્રતિજ્ઞા અયોગ્ય એ પ્યારી પ્રિયા
 ધરય ધરી નારી અત્રે રહે તું ચિંતા તજ હોંશ ધારી

રુથળ જંગલમાં વિશ્વામકામ

હરિશ્ચંદ્ર—

સોયણીની ગજલ

(ઘાહ ઉડી છે દુખની દીલમાં) એ રાહ

સુણુ પ્યારી આજ મારી સ્વપ્ના તણી વાતરે ટેક
 મુજ પિતા સ્વર્ગે ગયો રાજ કાજમેં મહયો
 પરણી પ્રેમદા સુખી થયો પય સાક્ષાતરે સુણુ
 રૂપી આન્યા એ સમે તેજે કંઠયુ સ્ત્રી એક દયો તમે
 તેની સઘે બીજી જામે તેવી દુખ થયુ મુજ જાતરે સુણુ
 ત્રીજી તો વળી અધ પ્રધ એથી તજને જતી રહી
 એક મુજ સંગમાં રહી તેથી શું કહુ તુને વધુ જાતરે સુણુ

સત્યકીરતી—

સોરઠની ગજલ

સુજો સ્વામી મારા જે સ્વપનરે તમને થયું એ ટેક
 જોગી સંગે જે જશે તે રાજ્ય તમારું હશે
 બીજી જામે તેના સગમાં તે લક્ષ્મી ધારી કહુ. સુજો
 ત્રીજી નારી જે અધ થાશે તે તુજ પ્રિયા વેચાશે
 એથી તજને જતી રે'શે તે પુત્ર આપને સત્ત્વ કહુ સુજો
 પાંચમી રહેશે આંખ સગ કદી સત્યતામાં ન પડે જાગ
 મમતાત સરવે સાચી જાણો જે કહેતાં મુજ દુખ થયુ

શુભકાંતો

હુબરી

અપના દરશન અમીયા બી તરસ રહી મોહિ પલ પલ નીંદન
જયમ આંકીની જમકુ ચીને જયું આહું મેં આપકુ પ્રીતરે આ
અંદ ખિના જયું ગંધાર દુખી આપ બીનાં રખુ ન સમુરરે
દેખામે મુખડા દુખડા કીયા દુસ્વડી બર આપ બીનાં રખુ નસમુરરે
સાતકીરતી- (કાંતી કલંક કેમ દેશેરે) એ સહ

શુ મુખથી જોડો આ વચન મગો શુ વિનાર કર્યા વિનારે
કેમ મગો રાજ્ય હવે રાજન એ તો નાજયનુ ગીંદ કરે તાપમાગો
મગો મગો બાપુ તમ આજ જે ॥ થાય સરળ સહુ કાજ માગો
દરિદ્ર- ઉપસો સહ

આતું અનટિન કેમ વડો વેણુ? વાગના વીચારો વહેરે
પરબી ગારે માતને બે, સ્ત્રી હત્યા મુઠથી નવ થાય વારંગના
તેથી પ્રાણુ તુજ આજ બગાવ કાંતી શાસ્ત્રમાં સ્ત્રીહત્યા માર વારંગના
અઓ થાઓ ચણુથી મુજ દુર કરો નહો ઘડી એક સમુરવાંગના
દરિદ્ર- પોતાનો પોશાક ઉતારતી વખત) મરાહાં ચાવની શાખ
ઉતારો મમ વસ્ત્ર જુઓ હીંગત ધર આતાર
અલંગાર હુ અળગા કરીને લેખ ધરવા છુ તથયાર
મુગટ તને મે બહુ દીન ધર્યો કર્યો બહુ સતકાળ

કુંડળ કરણી અળગાં કરે હુ તળુ આ હીંગદાર
તળુ દેશે મુગતારે માળા ગળચ્ચે હોહુ અત્યાર
આગળથી હુ અળગા કડ છુ વેદ વાંટી આવાર
જરીયાત જમો શુરે હુ પેર કરીતી હંગની સાકળ
અરણ્યથી હુ તોડો તળુરે વળી તળુ નમ જલ
(તાતમતિ પ્રાયે)

પ્રિયા તું મારી આંદોરે આવ શરમ આ વાર
વજ્રપુષ્પો ઉતારી જે તું રમીને નહો કર વાર

(તાસમી)

૭૫મીગઠ

સ્વામી વચનથી સરવત્યુ હુ કટકતા સરવ સણુગાર;
તર્જુ સાડી કુચકી જરોયાણ જડીત દકણ હાર,
સરવ ત્યુ સણુગાર હુ અગતા આણીવાર
મિત્ર પુત્ર હુ તજરે તારા શૈભીતા સણુગાર.

રોહીતાશ્વર— દ્વિતીયુ તાહની લાનણી.

માર્તુ માહરી આ શુ વહો તાતરે ૨૬
અગર હાય, કેમ તજાય મન મુઝાય લાગે દહાય;
તજતાં આ સણુગારે માત્ર
બહુ મુને ગમે ખેરતા આ સણુગારે
સુણી વચન ક'ને તન વિકળ મન જશુ' વન,
આ શુ' વહો માતરે

સ્થળ શેહેર બહારનો દેખાવ,

દરશંદ્ર—

આશાવી જોગીઓ

પ્રણામ પ્રિતેથી કરૂઆ શહેરને આ વાર;
છોડા જવા હને તુને થયો તહઆર
મહેલ ખગીયા બગલા વાડો કચેરી રાજ.
સરવને દરૂ પ્રણામ વળા સકળ સમજ
ધન માલ કુટુમ્બને નિશ્ચમિત્રને પ્રણામ
પ્રણામ વડાલા પેગને મુજ દેશને પ્રમાણ
(ઝોનામાં કેટલાક લોકો નગરમાં જવા સારૂ આવે છે ત
દરિયંદ્રને ઝોળખી પુછે છે,

નગરબહારના જનો—(જીવોરે ગોખીચદની જો રાહ)

મહારાજ આમ સ્યા થકી આંખા અન્ન આ વરજ
બેખ ધર્યો શાને દારણ પુત અને નર નારજ;
કેમ દિસે રાજ્ય શોકમાં ૨૬

ત્રીશંદ્ર—આખ્યા આવે વન જવા બેખ ધરીને આ વારજ

નહીં દિલ્લગીર થાઓ સહુ તમે ખેડી થાઓ ના ભગવંત
 આપ પધારો સુખે નગરમાં
 નગરના જતો—શાને માટે વન જતું પડે બેખ ધરીને મહારાજ
 નથી દુખ તમ કે.ક વાતનુ ચાલો પુરમાં આજણ કેમ
 હરી૦—જાઓ સુખે તમે નગરમાં નથી નથી હુ તમ મહારાજ
 રાજ્ય સોંપ્યું વિશ્વામિત્રને ખુશી થઇને મેં આજણ આપ
 ન. જ. જ.—સ્વા કારણથી સોંપ્યું આપે વિશ્વામિત્રને રાજ્ય
 બેગટો શું રાજ ચલાવશે એને શી ગમ રાજકાજની કેમ
 (એટલામાં કેટલાક નગરવાશીઓ આવે છે)

સ્થળ રસ્તો.

હરીશ્વર વન તરફ જાય છે એવામાં શોકાતુર ચહેરે સત્યજી
 ત્યાં આવે છે.

સત્યજીની—

ઓખા હરણ રાહ

મહારાજ છો મમ શિરતાજ શાને છોડો સેવકને આજ
 ધડા આપ વિયોગ જો થાયે દુખ પામુ હું મારીરે કામે
 આપથી કેમ જુદોરે રહું આપ વિયોગે કદી ન સહું
 કપા કરીને સગે દયો મુજને નહિ ભારે પડુ હું તમને
 કાંઈ દાસ ઉપર દયા લાવો કાંતો નગર બહાર પાછા આવો
 નહીં તો સ્વામી સગે દયો મને કરગરી કહું હુ તમને
 સ્થળ ગોમતીપુરનો આરો.

હરીશ્વર

ગોમતી

રેલીત

સત્યજીની

} —ગઈ માનુ મારી જતું તેની પાસે એ રાહ

ગોમતી માન છે તારો આખાર કેમ કરી તુને કિતરીએ ખર

હર મહુ છે એપારે ભરપુર કેમ જવાન કદી કદ વારે એ

હવે કીન નથી ઝાઝરે બાકી કેમ કરીશયુ આપુ તે વાર જો.
બોમ તું લે મમ રૂપીરનો માત તુપ્ત થઇ મારમ જેતુ આ વાર જો
શાંત થાંમા તુ કર દયા શેવક પર ઉતાર પાચેને પેલેરે પાર જો

(રૂપીરનો બોમ આપી સરવે જણુ પેલે પાર ઉતરે છે)

સરવસાધુ—નાથ કેસો ગજકો બંધ છોડાયો એ—રાહ

જગતછે સહુ આ છે આગપંપાગ એમાં આખર નથી કાંઈ માલજ.

માત બગની સુત દાગ સહોદર તાત સહુ જુડી જન્મજ

એક ધરાનું નામ ખર છે બાકી બધુ અગ્ની ઝાલ જગત

લેવાય તેટલું લઇ દ્યો બાધ રહેશે તે બળી જશે

પાપ પુન્યનું જાગવું એમજ આગથુ તે જન પસ્તાશે જગત

કરો કમાઇ બકતીની બાધ સાચી એ જગમાં સગાઇ

બાઈ બાધ સહુ કહેશે તમને માયાના કહેવાશે બાધ જગત

કુટી બદામ જે નહીં હોય પાસે તો બોલવશે નહીં કોઇ

પામશે અપમાન જશે જ્યાંહી જ્યધ એશી રે શો સામું જોઈ જગત

માટે કરી દ્યો બગતી પ્રભુની સરવમાં એ એટ

પાંગરો શુભ બવોભવ દુખ નહીં દેવો જાપેઈ જગત

(સાધુઓ સ્તુતી કરી રહેછે એટલે તેઓને હરીચંદ્ર પુછે છે)

હરીચંદ—ગીરધારીરે વાત કહુ છું વીચારો એ રાગ

સાધુ જનરે સુખકારીછો સારા મુજ અશુ તણા તમે તારા

પ્રીતેથીરે નમીએ તમને આજ વાત પુછીએ અમે મહારાજ

જુલ

સ્તુતિ એ છે સામ કીયે રસ્તે કાશીનું ધામ તે કહેને આત્મારામ

સાધુ—સગ વાત કહુ છું સાચી પરમપો સાથ મ.રા—એ રાગ

વાટ બન્ને આ કાશી તણો જાણો બાધરે (૨)

જાણો બાધરે સત્ય માનો બાધરે

એક પથ છે માલજ કેરો બીજો છે નાનો

એ માર્ગે બહુ વીકટ છે તે સત્ય તમે માને
 દુકે પથે અનેક તરફની ભોગવણો અડચણ
 લાગે પથે કાંઈપણ મળે નો અડચણ એક ક્ષણ

વાદ૦

વાદ૦

રથળ જુતાવળીની જગ્યા

દરી૦ —

બંનર

આંધ્રા પિરાયો છે કુળકારી, મુજો આજ અરજ આમોરી,
 કેના બક્ષ તમે આજ મરું જેથી કારજ થાય તમારું
 યજ્ઞો આપ થશે ઉપકારી

અહો૦

કુઝી દીનની અરજ મીઠા ધરો જટ અ.વી મુને સહારો
 પામું ઉદ્ધાર આપ લાથ લાગે

અહો૦

તારામતી—પ્રાણનાથને નહીં તું ખાય આવી જટ તું મુજપર ધાય
 કર તમ શરીર મુજ બારી

અહો૦

રોડીતાધર—નહીં માર તું મમ તાત માત સત્ય કહુ તને સાક્ષાત
 જટ નાંખ તું મને સહારી

અહો૦

સત્યકીર્તી—નહીં ખા તું પુત્ર નરનાર વેગે આવી મુને સહાર
 બચાવ તમે આવરી

અહો૦

નક્ષત્ર—નહીં મુજ સામે તું ધાય, આ ચારે જણાને તું ખાય;
 હજાર વીનની ઉર ધરી મારી

અહો૦

પ્રીત્યાશ—નહીં ખાઈએ તમ ચાર જણાને નહીં ખાઈએ અમે પ્રાણાયને
 ખુપ તપ્ત થયો લહુ ખાઈ

અહો૦

રથળ રસ્તો

દરી૦ બરચરી ખાતા વીચારીને વળે વાણ એ રાહ

હે ઝાંખીશજ (૨) નહીં સતાવો મુને આ વાર

આથી વધું કહ પામુ તો પણ હજુ નહીં તમભાર,

આ રેહમાંથી (૨) કદી જીવજ જુદો થાય

સમુદ્ર અઝા મુકે પણ નહીં હજુ એ રૂંધીશજ

આ કુખ કરતા (૨) વળી ઉઠાવો જીવતી ખાજ

તે કરતાં વળી અરધુ શીશ હું ઉતારે તે વટાળ
 કહી કુરેલ જોડે (૨) જે કાંઈ સુધી ભરાય
 તે પશુ અસ-ય વડુ નહી કહી સોડીથી જળ જુદાં થાય
 સીદ ધાસ ખ.મ (૨) પશ્ચિમ પ્રગટે જે બાણ
 નેવના નીર મોલ જાય પશુ અસ-ય વડુ નદી વાણ
 આ દેહ ગાંધી (૨) જે રૂવે રૂવે પડે છે
 તે કરતા કંઈ અસલ દુષ્ટતા ન થઈ નીલગ ખેદ
 નમીને કહુ છુ (૨) આપ પધાગ ધાન
 નહી મુને અજ્ઞ સતાયો પ્રવા દો મુજ કામ

ભાગમતી—

ગીતી

અમિ જ્ઞાતનું મારો જોગ લઈને તરપ્ત તુંથા અંગ
 આવુ છુ તુજ પ મે આજ મનમા ધરને કમંગ

સાહીત—

(સારંગર દુખ શુ દાખા) એ ગદ

અરે માનું ઓ માહરી ક્યાં ગઈ મુટી મને
 તારા આ લઘુમાળની દયા નથી તુને

હરીશ્ચન્દ્ર—

ગીતી

મયો પુત્રને નારી તે પશુ અમિ સાંતી નદી પામ્યે
 હું જાઉં એ સજે મિત્રે તાહરો સગત હું વામી

જલપીરતી—તરણે જળને ખાધા અભાગણી ન થઈ સાંતી
 હે અગ્ની હત્યાસ હવે ભક્ષ કરતુ કાયા મારી

રથજી દાસીની બાણેણે વિચ્ચન્દ્રન મહીર

સાચુ છે હરીતુ નામ રક્ષા જન માનોને

જોડુ છે આજપણ સરવ સુખ મનોને રેક

હસી જાણેથી પ.મીએ મુક્તિ જુક્તિ એવી જાણે

તે મારે સોડરોને અમિ કહેવાશે જન સાચા

સકળ

માત તાતને મુત સહોદર જુદી એ સમાધરે
 ખસે પ્રીતને એક ઇશવરની જાણે જગમાં બાધ સકળ
 માયાની આ કાયા શેભે કાયા રેગે બસણીરે
 મળ મુતરને લોહી હરિતની તે પર જગત મોહાશી સકળ
 પરની સ્ત્રી વેશયાના યાગે દુઃખજન બધુ ફીકારે
 ઇશવર ભક્તિ કોષ કરે વીરજા બાકી મુખના મીઠા સકળ
 સસાર ભાગી યોગ સાધો સાચી એક કમાધરે
 ઇશવર બજનમાં દીન ગાળોને જનમ મરણ દુખ દાષ સકળ
 એ દુખ દુર કરો જન સહુ રારગ સુખ તમે સોધારે
 જેથી અટલી પાર ઉતરસો કરમ બધ નહી બાધો સકળ
 એમાં હરિશ્વર વીગેરે આવે છે ને સહુ સ્તુતી કરે છે

હરીશ્વર તારામતી.

દોઢી

શેહીત સત્યકીરતી

કાશી નિશનનાથ અગળ ઉર ધરો દીન કીકર સેવકને તમે તારો
 કરીઆપદરશન સદ્ગુણકેયો જ મમ.રો ધણા જન કરો આપે કષ્ટ કાપ્યાં
 વળી દીનજનોને આપે સુખ આપ્યાં આજ વિનતી કરે શેવક આતમરો
 વિશ્વમિત્ર કેરુ રખુ છે એમ માથે લેગા આવ્યો છે શેવક અમ સાથા
 હવ નથી મારોએક અહીયા આરો એક સત્યતાને લીધે કષ્ટસહુ કાપો
 જીવ જાતાં કદી અસત્ય નહીં લહુ ટેક રખો પ્રભુ આપ અરે અમારો
 સ્તુતિકરીએઆજ ઉમગથીતમારી સ્વીકારોઅરજઆપ શેગમાઅમારી
 આશરો છે અમને પ્રભુ એક તમારો શીછે

(સ્તુતી કરી રહ્યા પછી) નક્ષત્ર હરીશ્વરને વધારે દુ.ખરે
 તે જોઇ તારામતી હરિશ્વરને કહે છે

સ્થળ કાશીનું બજાર

હરીશ્વર

રામ માદ

કહ ચિકમ પ્યારી પુત્રનો હુ સત્યને કાજ
 વિરહ અમને આજરે હુ સત્યને કાજ

જે હરવ મેં લગ્ન કર્યું તેદરતે કરે વિક્રમ
 જે મુખથી વદ્યો મધુર વાણી તે મુખથી થાય લયરે
 મળ્યું મુને મુખ જેથી તેનો કરે કું વિયોગ
 રેશે સ્મરણમા ધરમ જેનો હવે થયો દુખ મરે ૬૦
 નામરીકો સુણો સહુ વિન દ્યો આ કાથ
 વિત દધને દાસ ધરી લઇ જાઓ પોતાને ધામરે

(બન્ને જણુ બુદ્ધાં પડતી વખતે ગાય છે)

પડુ છુ વીખુટો પ્રીયા સ મોગથી તારા એ રાહ
 હરીચંદ્ર—જાઓ પ્રીયા તમે આ વિપ્ર સંધાયે આજ ૨૬
 તારામતી—જાઓ અમે તજીને તમને સત્યવાદી માદારાજ ૨૬
 હરીચંદ્ર—પરણી મુને મુખ ના પામી ઓ મારી ભયા

દુખ દુઃખ દુખ દીકું વાલી મારે કાથ ૭૦
 તારામતી—ના ધરો દુખ દીલમાં વાલા કરમે લખીઆ લેખ
 ઉપાય કરે મટે નહી લગાર તે મા'સજ ૭૦

હરીચંદ્ર—રેજે હમેશાં મુખમાં પ્યારી મારી રોજ
 ક્લેશ કાઈ ક'શ નહી કરજે સુકંત કાજ
 તારામતી—શોક નહી ધરો પ્રાણુ પ્યારા પાણુ પ્રતિજ્ઞતા ધરમ
 કરમ કરે ભક્તિ કેરાં વળી કરે લય કાજ

હરી—પાપ પેલે જન્મ કીધા તેથી પામુ દુખ ૭૦
 તે સગે વળી દુખી કરે પુત્ર પ્યારી આજ ૭૦
 તારામતી—આપ એગા શુ કરો છ અમ કરમનો વાંક
 તે તમને આવી નડે સત્ય કહુ છુ કું મા'સજ

હરી—હવે પધારો પુત્ર પ્યારી મુને વિપ્ર સાથ
 કરીને પ્રણામ ઇલા છુટો પડુ આજ

સ્થળ અગનીસેનનું ઘર

તારામતી—અહો ધરા આ દીનનેશુકિર્ણુ દુખ કીધાકેમતે અમનેરે
 બસ હવે ને હવેને કષ્ટ કીધુ તે બહુ અમનેરે ૭૦
 કદાચો વિક્રમ મમને પુત્ર કેરો કરી પીયુષી અજગી અમનેરે

રવામી આપે દરીયાંદ બવોભવ એવી અરજ કરે હું તમને

(રાનીનાશ્વર પોતાના વિદેશ સાથે યુદ્ધ ચિહ્ન બાંધે)

એટલે તારામની નેને શીખમયુ દેશે)

તારામની— બચેલી ગજલ

પુત્ર મારા સુખ તું એક મીઠા મદની

જા તું આ વિશ્વ સગાથે મેંવા બાંધના તારી

પુ.

દેવે સાં વિશ્વની સાથે બાંધના તરી તું એલો

દેવીય તરી ત્વગ કરીને પુટકરીને અકસો

જનો ની આપો પુત્ર મારા શીખ મારા છેડેને

પુ.

સમાજને મમ પુરને તમણું દાન કરે જોડેને

વિનાશ મારી ઉદ્ધારી સાથે કરે શમુ તમે

કાંઈ મારાં કાપો બાળ આપો દની નમે

સ્થળે કરેનેનું ધર

મગસેન—

નાનકાસાગના રામ

તું બિવાડ મારી પ્યારી હું તો વાગે. શુ બેઠા

દયા બાળ દીલમાં તારી બારે ન પડે આપણી નારી

મુને મહેનત પડે બહુ બારી કામમા આવે તે બેઠા

રાખી હું મારી પ્યારી સાથે કહું છું હું એક નારી

રૂપબા આપ્યામે હજારી તુજ પહે થાજી જાઓ

માફ કર મુને આ વારી ઝટ આપદે મુને પ્યારી

આંહી નદાણ સોળા નારી પડે આપણે બારી

મુને થાયછે બહુ વારી ઝટ જાતુ મહાથુ પ્યારી

સ્ત્રી— વિનાશી મારા છે કોદાગણ.) એ રાહ

સુજો શીખો કયાંથી નોડર રાખવા નોડ પૈલા તારી પાસ

કડકાં ઘડયા મેં કહ્યું તુને ત્યારે કાંધી નિરાહ

સુજો,

આવા તને ચ્યારે આપુ હું કડકાં ઘડયા લાખ

(૨)

તરી તો જમ હું ખેરે બહી વળા વાંકડી હાંદાબ

સુજો

મગસેન— આને વિચારે તારી સુદરી લાવું હરખ આપાર

(૩)

મુજામ તોડને આમ હુ કરે હુ હુ ખારી નાહર

ફરવું મુખની હમ હુ? જો મરી સતુર તાર

ખાવ ખડીને તુજને નમુ હવ વાર

રથળી—૫૨૨૫

શેહીતાબર— ફયાળુ દેન કપળુ

મીત્ર મારા આવો પ્યાર અશુ તારા અયા ન્યાસ એ રંહ

હરો મુને આંદી બેરી સપ ગમે લેવા હુ તોર તને

મી०

કે, જો મુજ માતને બાધ મુજે છે પુન તુજ બુધ

મી०

નહી કરવા દેજો મેક કરો જેમ ને ખાવે સ

નહી હોડવ ની મુને અય કરી કેમ આતુ હુ ત્યાય

મી०

વેહ માગ પ્રજાન રોં જગતી હવ નામ રામ

મી०

શેહીતાબર બોલતો અવ અવ છે એટલે તેના મિતને શોક કરે છે

સરનેમિ— રીતાના મદનને રાગ

અરે મીત્ર મિત્રેડી અમને મુજને ક્યાં મરો

નની આવી ફયા તુ કાંઈ પેડી પ્રીત કયા રહ્યો.

હતો કાલ્યો સુમુજુ બઝાળ ચતુર વિનકાળુ

બહુ મુશકાળી બાજ તારી માએ તુ જણ્યો

જહ કહીશુ શુ તારી માત અરે આ બ્રાતર

અહી મપી કેમ જવાય એકસો રતર

કેમ કરીએ નહી હપાય તામેદાર હધએ અમે

જરા જહએ જો માઝ ત્યાંય તો શેઠ અમને દમે

લાચારીયા જહએ-સહુ કાઈ તુને મુકી હીયાવર

રથળી—૨૨૨૧ ન,

તારામતી હરીચ દ-પ્રત્યે

બુધ-કલ્યાણ

તારામતી—અમિસેન આદ્યુને ત્યાંડી કાધો મિલ્ય

સોંખ્યાં કરજ મમ પુત્રને તેમાં થયે પરીતાપ
હરી૦—નિશ્ચય કરીને તુજ પુત્રનો તરજ આપ્યું રૂપે રાજ
વળી માગી નક્ષતે દક્ષણ કરવો શો ઉપાય

અમે

તારામતી—એક દીન મીત્રની સાથે મોકલ્યો રોહીત પુત્ર
ગયા વનમાં પુષ્પ લેવાને ત્યાં થયો સરપ કપુત્ર

આશ

હરી૦—કાળસેન અડળે લીધો આપી મહાર હજાર
સોંપ્યું કામ મુને મહાનું જુએ અતરે આવાર

તારામતી—ડર્યો કાળ જે આપ પુત્રને કહી મીત્રોએવોત
રજ લઈ હુ આવી લાંચી મીઠો ચીતાપટ

હરી૦—મુઝલના મુખ કેસ ચોખા બક્ષણ કરવા સાર
ઝટ તું તાર શિર કપાવા હવે ચારે તથઆર

તારામતી—ઉઠકીને હુ લાવી અહીયા દેન અગિન ઝણ
સળગાવી ચીત હુ જેથી નાખવા સાધુ લાગ

હરી૦—આ દત્ત્યા કહી શસ્ત્રોમા સગવ દત્ત્યાથી સાર
પણુ સત્પના પ્રભાવે કરીને કરશી પડે તુને ધાર

તારામતી—એકદમ આવી આપ અતરે કાંધી મને નીરામ
કર આપવાનો લેવા મોટે ગર્હ પાછી હું બાશ

હરી૦—દહવ ગતી તારી છે ન્યારી કોઇન પામે પાર
રંક હોય તેરાય બનાવે રાય થયા નાદાર

તારામતી—દોઢો મારગમાં મૃત પામેલો રોહીત જેવો બાળ
નીચ જોઇ નીહાળુ તેને આજ્યો એવે રક્ષ પાળ

શી૦—એમાં દહવને દોષ ના દેવો દોષ કરમનો દોષ
પરવ બલે જે પુષ્પો કીધાં તે નડનર આહી

નાંધીને મુને લઈ ગયા તમ પાસ

મુકી મોકલી કરવા અતરે નાશ

તારામતી ઉપર તલવાર ઉમામવા બમ છે એટલે શી
મને તારામતીને બચાવે છે

અમ:પ્રત્ન

જાહેર મામરું

સંસારી મિત્ર.

મધ્ય વયમાં આવે છે ?

આ કાલે મોટી રસાયણ અભ્યાસી ધારુર છે તે માનવાં કે
 જુવને પશુના પોષણ અરિત લેખે કોઈ એકે આભાસ
 સાથે સમીકારે છે તેમજ કર સંસારી તમા કુટુંબના ભવ
 પ્રમતો વગરના મિત્રીક દેખાવો મળે કહી આપના
 મત આભિપ્રાય આપર કરે છે. તિલકોને તેમ સાધારણ મુક
 અને ભણાકે પુત્રાત તમા કુટુંબની પુત્રપત્ની સ્વાનુભાવા રમરજીયા
 શિલાકરે કોવ મળાં વિનોદવાચકતા પુષે છે કુટુંબનાં એકવાર આ
 પુત્રાક કાવમાં લીધા પછી અકુર મુકવું મમતું નથી માફવાર વાં
 બાકથી આભાવ થતાં વધારે મળ્ય મટે છે એટલે દરેક માણસને
 મોતને વરમાં સંજીવ કરવા જાયક છે વારના રૂપ વધારે ઉતરે
 પણ કરે છે કિમત માર ૧-૨-૦

જાગદેવ પૂરમાર

મળાં વસારી કામીકુત જાગદેવ ત. ૫ તેની પત્ની વાર
 આપનામાં આભુ છે તેમજ ની જેથી સગી
 બનાં નેણે ૦

